

SEDİMANTOLOJİ OTURUMU

Akdere Havzası Üst kretase karbonat etek (apron) dolgularının, fasiyes karakterleri ve çökeltme modeli, Doğu Toroslar, Gürün - GB Sivas (Türkiye)

Depositional model and facies characteristics of Upper Cretaceous carbonate apron sediments in Akdere Basin, Eastern Taurus, Gürün - SW Sivas (Turkey)

Eşref ATABEY

MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji. Etütleri Dairesi, Ankara.

ÖZ

By. çalışma Doğu. Toros Akdere Havzası (Gürün - GB Sivas) Üst Kretase karbonat etek dolgularının fasiyes özelliklerini ve oluşturdukları çökeltme modelini ortaya koymayı amaçlar. Yörede Üst Kretase döneminde karbonat platformunun kısmen parçalanarak çökmesi sonucunda oluşan Akdere Havzası yamacında; havza yamacı - platform kenarına paralel uzanan. 2 - 7 m .kalınlığında ve km'lerce uzunluğunda, kanal sistemleri içermeyen, resedimenter kalsiklastik dolgular bulunmaktadır. By dolgular denizaltı yelpaze modellerimin bir alternatifi olarak sunulan karbonat etek (apron) modeline bir örnek teşkil etmektedir. Bunlar ağırlıklı, olarak platform kenarı rudist resiflerinden türemiş malzeme kapsamaktadır. Platform kenarı alanlarda, ince tabakalı - lamina! ı kireçtaşı ve marn görülmesine karşın., havza yamacında kalın konglomera/breş düzeyleri ve bunlarla ardalanmış. kalkarenitler yer almaktadır., Havza alanında ise havza, yamacı 'birimleri ile geçişli olan, killi kireçtaşı ve marn ağırlıklı litoloji topluluğu mevcuttur. Bu kaya birimlerinin bir, veya birkaçı birlikte üst yamaç, apron ve havza, fasiyes topluluklarını oluşturmaktadır. Eş çökeltme tektoniği, deniz düzeyi alçalma ve yükselme olayları depolanmayı büyük ölçüde kontrol etmiştir. Platform kenarının ve havza yamacının sürekli olarak faylanması ve artan yamaç eğimine bağlı olarak: platform kenarı rudist resiflerinden, türeyen malzeme havza yamacında kalsiklastik istifler şeklinde yeniden depolanmıştır.. Bu tür oluşumlar bir yelpaze oluşturması gerektirdiği halde., yüksek yamaç eğimi nedeniyle platform, kenarına paralel olarak, yamaç altında depolanmış ve burada yamaç altı karbonat etek dolgusunu oluşturmuştun Bu. çökelt dolguları havzadan, havza yamacına doğru birbiriyle yan ve düşey geçişli, pelajik çamurtaşı - vaketası., konglomera /breş - biyo - litoklastlı 'istiftaşı - tane-taşı fasiyesleri. ile çamurtaşı fasiyesinden oluşan Mr karbonat etek dolgusu modelini oluşturmaktadır.

ABSTRACT

The study is aimed to establish the depositional model and-facies properties of Upper Cretaceous Carbonate apron sediments in Akdere Basin, at Eastern Taurus (Gürün - SW Sivas). In the area, the unchanneled, resedimented calciclastic deposits; 2 - 7m thick and km's in length: and parallel to the basin slope - platform margin are present in Akdere Basin slope which developed as a result of parity collapsed and subsidence of carbonate platform during Late Cretaceous. These deposits are an example of carbonate apron model which is an alternative to the submarine fan models. These are mainly consisting of materials derived from platform margin nuiistic reefs.. The thin bedded - laminated limestone and marl is observed in the area- of platform margin, 'whereas, in the basin slope thick conglomerate / breccia, levels and intercalated calcarenites are outcropped.. The one or more of these rock units make upper slope, apron and basin facies assemblages. Syndepositional tectonism, lowstand and highstand in sea level changes effectively controlled the deposition., Due to continued faulting of platform margin rudistic reefs resedimented in the basin slope, in the form of calciclastic sequences. Although these type of sediments should form the submarine fan., due to high slope amount, they are deposited as subslope areas. These sediment fills are interfingering with each other front Basin., to basin slope, and comprise the pelagic mudstone - wackestone, conglomerate / breccia, bio - lithoclastic packstone - grainstone facies and mudstone facies of an carbonate apron fill models..

Fırtına baskın bir şelfteki fasiyes ve süreçler:" Çorum kuzeyi, Lütesiyen, Orta Anadolu. •

Fades and processes in a storm - dominated shelf: N Çorum, Lutetian, Central Anatolia

Faruk OCAKOĞLU
Atilla ÇtMER

MTA Genel Müdürlüğü, Maden Analizleri ve Teknoloji Dairesi, Ankara.
Hacettepe Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Ankara.

ÖZ

Çorum'un 5 km. kadar kuzeyinde Geç Lütesiyen yaşlı, kalın, homojen bir kilitaşı - kumtaşı ardalanması ile bunun bir kesimiyle yanal geçişli bir numunulitli karbonat istifi yüzeyletir. Farklı kesitler üzerinde gerçekleştirilen ayrıntılı sedimantolojik çalışmalar, tanlardan 'birincisinin sığ denizel bir ortamda fırtınaların çökelttiği kumlarla sakinlik dönemlerindeki çamurlardan; ikincisinin ise daha sığ kesimlerde çökelmiş başlıca, karbonat yığılması, fasiyeslerinden oluştuğunu göstermiştir. Çökel sistemlerinin alansal yayılımına ve fırtına çökellerinden sağlanan paleoakıntı verilerine göre bu dönem boyunca kıyı çizgisi inceleme alan kuzeyinde yenilmiştir.

ABSTRACT

Late Lutetian aged,, thick and homogeneous mudstone - sandstone alternations which is laterally passing to nummulitic carbonate rocks are exposed at 5 km north of Çorum. Sedimentologic studies carried out on different cross sections indicate that mudstone - sandstone alternations are made up of storm - generated-sands followed by fairweather muds.. Nummulitic carbonate accumulations are thought to be deposited in shallower environments. Spatial distribution of depositional systems and paleocurrent directions obtained, front Stormi - deposited sandstones indicate that the shoreline was located- to the north of the study area.

Batı Toroslar Aksu önülke havzası resifal Miyosen dolgusunun litofasiyes analizi, çökeltme sistemleri ve tektono - sedimenter evrimi

Reefal Miocene sedimentary -fili of the Aksu foreland basin, Western Taurids, Turkey: Lithofacies, depositional systems and tectono - sedimentary evolution

Mustafa KARABIYIKOĞLU
Şevim TUZCU
Ömer ÇUHADAR
Yeşim İSLAMOĞLU
Nevbahar ATABEY

MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi., Ankara.
MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi., Ankara.
TPAO Genel Müdürlüğü, Araştırma Dairesi, Ankara.
MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.
MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.

ÖZ

Aksu havzası, İsparta dirseğinin doğu kanadı üzerinde yer alan K - G yzamimli bir "periferal önülke" havzasıdır... Bu havza, güney ve güneydoğudaki Beydağları ve Ananias - Akseki otoktonu üzerine ilerleyen Likya ve Beyşehir - Hadim naplarının yerleşimine bağlı olarak Batı Toros bindirme kuşağının önünde gelişmiştir... Havzanın yaklaşık 3 km/yi aşan. Miyosen çökel dolgusu, büyük bir bölümü ile kırıntılı egemen, geç - orojenik çökellerden oluşmaktadır. Bu çökeller, küçük boyutlu yama resifleri içeren, bloklu ve kaba taneli kamasal çakıltaşı (Tepekli - Aksu formasyonları ile Akçay çakıltaşı), resifal şelf karbonatlı ve kireçtaşı breşleri (Oymapınar kireçtaşı ve Çakallar formasyonu) ile ince taneli kumtaşları, çamurtaşları ve marnlardan (Geceleme ve Karpuz - çay formasyonları) oluşmaktadır. Havza, çökel dolgusunun süreç açıklamalı litofasiyes analizi,, alüvyon yelpaze - si / yelpaze deltası komplekslerinden kırıntılı kıyıya, resifal. karbonat, şelfi ve resif öriü yamacından,, yamaç - havza düzlüğüne değin uzanan geniş bir çökeltme ortamları yelpazesini yaositmektedir. Tepekli ve Aksu formasyonları ile Akçay çakıltaşı Burdigaliyen - Üst Tortoniyen yaşlıdır' ve ilerleyen - gerileyen istifler oluşturur. Bu çakıltaşları, sığ ve derin deniz ortamlarına İlerleyen moloz akması egemen kıyı yelpaze sistemleridir. Bu yelpaze sistemleri genel olarak, güneybatıya ve güneydoğuya doğru ilerleyen bindirmelerin (Likya ve Beyşehir - Hadim napları) önünde gelişmiştir. Oymapınar kireçtaşını oluşturan resife! şelf kireçtaşları Alt Langiyen yaşlı olup, küresel deniz düzeyi yükselimi ve hızlı bir sübsidansı izleyen, tektonik olarak duraylı, bir dönemde çökeltmiştir. Çakallar formasyonunun kireçtaşı breşleri ile Geceleme ve Karpuzçay formasyonlarının ince taneli, çö-

49. TÜRKİYE JEOLOJİ KURULTAYI 1996 BİLDİRİ ÖZLERİ

kelleri, Langiyen - Tortoniyen yaşlıdır. Bu çökeller, hızlı bir sübsidans ve blok faylanmalardan kaynaklanan derin bir havzanın resif öne yamacı ile yamaç havza düzlüğü ortamlarına, küllü akmaları ile taşınmış yamaç molozları ve derin deniz yelpazesi çökelledik.

Havza çökel dolgusunun mekan ve zaman içindeki evrimi, napların yerleşimine bağlı olarak süren tektonik etkinlik ile küresel ölçekte gerçekleşen Üst Burdigaliyen - AH Langiyen transgresyonu tarafından denetlenmiştir.

ABSTRACT

The Aksu Basin is a north - south oriented, peripheral for ekimi basin that developed on the eastern flank of the İsparta angle., in front of the thrust belts of the Western Tauriks advancing southwestwards - soifheasfwards onto a formerly stable carbonate platform, namely the Beydaglan and Ananias - Akseki authoconous. The Miocene -fill of the basin is largely represented by more than 3 km thick clastic - dominated, late - oro genie deposits which consist of boulder - to cobble - rich coarse conglomeratic wedge with small, isolated patch reefs (Tepekli and Aksu formations and Akçay conglomerates), reefi shelf carbonates and limestone breccias (Oymapwar Limestone and Çakallar formation), and fine - grained limeiy mudstones and sandstones (Geceleme and Karpuzçay formations). Process - oriented fades analysis of the basin -fill indicates a wide spectrum of deposiional environments ranging from allulvialfan t fan delta complexes ihrough reef a! carbonate shelf and fore- reef slope to slope - to basin -plain.. Tepekli and Aksu Formations and Akçay conglomerates are respectively Burdigalian to Late Tortonian in age and represent thrust - generated, debris "-flow dominated coastal fan systems that prograded into shallow shelf or deeper marine settings, farming retro gradational sequences. Reefal shelf carbonates of the Oymapinar are of Lower Langhian age and indicate deposition in a tectonically quiescent period following a local subsidance and global sea - level rise. The limestone breccias of Çakallar formation and the finer grained sediments of Geceleme and Karpuzçay formation are Langhian to Tortonian in age representing mass - gravity transport - driven fare - reef slope to deep - marine fan deposits resulting from rapid stibsid'ance and block faulting.,